

KÚRIA

Bfv.III.1.462/2011/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. év április hó 24. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az emberölés büntette miatt M.J. ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 4.B.2246/2010/32. számú, illetőleg a Debreceni Ítéltábla Bf.I.401/2011/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 9.000 (Kilencezer) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

M.J. terheltet a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a 2011. április 8-án kelt 4.B.2246/2010/32. számú ítéletével emberölés büntette (Btk. 166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont) miatt életfogytig tartó fegyházbüntetésre és 10 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt legkorábban 35 év után bocsátható feltételes szabadságra, egyben elrendelte a

kényszergyógyítását.

A terhelt és védője fellebbezése folytán a másodfokú bíróságként eljáró Debreceni Ítéltábla a 2011. szeptember 6. napján jogerős Bf.I.401/2011/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annyiban változtatta meg, hogy a kényszergyógyítás elrendelését mellőzte.

A bíróság az alábbi tényállást állapította meg.

A 49 éves, büntetlen előéletű terhelt sem a cselekmény elkövetésekor, sem a bűncselekmény elbírálásakor nem szenvedett az elmeműködés olyan kóros állapotában, amely cselekményének társadalomra veszélyes következményeinek felismerésében, vagy e felismerésnek megfelelő magatartás tanúsításában gátolta vagy korlátozta volna.

Ugyanakkor a terhelt idült alkoholistá, indulatilag labilis, agresszív megnyilvánulásokra hajlamos személy.

A terhelt és a sértett között az 1983-ban kötött házasság időközben megromlott, gyakorivá váltak a veszekedések, amelyek nem egy esetben tettelegességgig fajultak.

2010. március 17-én napközben a terhelt különböző helyeken nagyobb mennyiségű szeszes italt fogyasztott, amelytől az esti órákra ittas állapotba került.

A sértett a délutáni órákban eltávozott otthonról azzal, hogy anyósát, özv. M.F.-né meglatogatja.

A sértett a látogatást befejezve ittas állapotban indult haza, amelynek következtében kerékpárjával az út menti árokba esett, ahonnan H.P. segítette ki, majd hazakísérte.

Hazaérve H.P. és a terhelt a lakásban szeszes italt fogyasztottak, majd kb. 20.15 körül H.P. elkészönt és hazament.

Kb. 20.30 körüli időben a sértett bement az előszobából nyíló, a pincelejárót is magában foglaló előtérbe azért, hogy egy cigarettát elszívjon. A pincelejáróhoz a létra nem volt oda helyezve.

Az ittas állapotban lévő terhelt a felesége után ment és az előtérben vagy ököllel, vagy egy tompa tárggyal homlokra ütötte, majd az 1,84 méter mély pincébe lökte.

A sértett a pincébe lezuhant és hanyatt esett.

A terhelt hallva felesége hörgését, leugrott a pincébe a sértett mellé és egy tapétavágó késsel a sértett fején lévő bőrt a szemöldök felett a fülétől a másik füléig felhasította, majd a hajas fejbőrt a fejtetőig hátrahúzával, megskalpolta.

Ezt követően a terhelt visszament a lakásba és lefeküdt aludni és reggel 5 óra körül ébredt fel.

M.J.-né sértett halála a terhelt távozása után kb. 20-30 perc múlva következett be.

Reggel a terhelt látva, hogy felesége meghalt, a szomszédba ment és elmondta, hogy a feleségét baleset érte, így értesítették a mentőket és a rendőrséget.

A sértett halálát a magasból történő lezuhanás okozta sérülések miatti traumás sokk és a skalpolás talaján kialakult kivérzéses sokk együttesen okozta. Élete a gyors és szakszerű orvosi beavatkozással esetlegesen megmenthető lett volna, de a gerincsérülés miatt alsó végtagi lebénulás mindenképpen bekövetkezett volna.

A jogerős ítélet ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

A felülvizsgálati indítványban a terhelt arra hivatkozott, hogy a terhére rótt bűncselekmény nem emberölésnek, hanem halált okozó testi sértés büntettének minősül.

Álláspontja szerint a két bűncselekmény elhatárolása során az elkövető aktuális tudattartalmából kell kiindulni, nevezetesen abból, hogy a szándéka mire irányult, emberölésre vagy csupán bántalmazásra. Ezt a szándékot pedig a külvilágban megnyilvánuló és így megismerhető tényekből lehetséges megállapítani.

Sérelmezi, hogy a bíróság a bűnösség alapjául szolgáló tényállást zárvatársa, K.Gy. tanúvallomására alapozta, aki ellentmondásosan nyilatkozott, holott ő sem neki, sem másnak a büntetőeljárás során egyszer sem ismerte el a bűncselekmény elkövetését.

Vitatja az orvosszakértői vélemény azon megállapítását, miszerint a halál oka kivérzés lett volna, ugyanis erre semmilyen bizonyíték nem állt rendelkezésre.

Sérelmezi azt is, hogy a poligráfos vizsgálat eredményét a bíróságok nem értékelték, holott az rá nézve kedvező eredménnyel zárult, és figyelmen kívül hagyták, hogy a bűncselekmény felfedezése után ő maga személyesen hívta ki a helyszínre a rendőröket.

Indokai szerint a sértett halálát a pincébe leesés következtében elszenvedett súlyos sérülései okozták, a skalpolásra a halál beállta után került sor, így az kívül esik az emberölés tényállása

körén, ezért a cselekmény ez okból sem minősülhetett volna különös kegyetlenséggel elkövetettként.

Mindezek alapján az ítéletek hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.

A Legfőbb Ügyészség a BF.39/2012. számú átiratában a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

A nyilvános ülésen a terhelt a felülvizsgálati indítványát változatlan tartalommal fenntartotta, míg védője az indítványnak a tényállást támadó, és a bizonyítékok mérlegelését sérelmező részét visszavonta, ugyanakkor azt a Be. 416.§ (1) bekezdés c) pontja alapján eljárási szabálysértésre, az indokolási kötelezettség elmulasztására is kiterjesztette.

Az ügyész az írásbeli nyilatkozatával egyezően szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány részben törvényben kizárt, részben pedig nem alapos.

Törvényben kizárt a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozása, amely K.Gy. tanúvallomásának elfogadását, illetve a bíróság ténybeli következtetéseit, és az orvosszakértői vélemény megállapításait sérelmezi.

A Be. 423.§-ának (1) bekezdésében írtak szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és az sem közvetlenül, sem közvetve a bizonyítékok értékelésén keresztül nem támadható.

A jogerős bírósági határozatban megállapított tényállás esetleges felderítetlensége, megalapozatlansága felülvizsgálati okként nem vehető figyelembe.

A felülvizsgálati indítványban felvetett jogkérdések, nevezetesen a bűncselekmény helyes minősítése kizárólag változatlan tényállás mellett válaszolhatók meg.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt a sértettet miután homlokán megütötte, lelökte a közel 2 méteres mélységű pincébe. A sértett bár az esés következtében rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett el, de életben volt, amikor a terhelt a tapétavágó késsel a szemöldök felett a fejbőrét átmetszette és a hajas fejbőrt a fejtetőig lefejtette, majd ezen állapotában magára hagyta. Távozását követően kb. 20-30 perc múlva következett be a sértett halála.

A jogerős ítélet megállapította, hogy a sértett halála és a terhelt

cselekménye között közvetlen okozati összefüggés volt, és a halált a magasból történő lezuhanás következtében keletkezett sérülések miatti traumás sokk és a skalpolás talaján kialakult kivérzéses sokk együttesen okozta.

Ebből következően e tények alapján kell állást foglalni a cselekmény minősítését illetően is, és az emberölés, valamint a halált okozó testi sértés elhatárolása szempontjából a Legfelsőbb Bíróság 15. számú irányelvében írtaknak van meghatározó jelentősége.

Az említett bűncselekmények szándékos elkövetési magatartással valósulnak meg. Elhatárolásuk az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet.

Az emberölés esetén az elkövető tudata átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja, vagy ebbe belenyugszik.

Ezzel szemben a halált okozó testi sértés esetében az elkövető szándéka csupán testi sérülés előidézésére irányul. A halált okozó testi sértés esetén az eredmény tekintetében gondatlanság áll fenn. Az elkövető tudatában fel sem merül a halálos eredmény bekövetkezésének a lehetősége, vagy ha ez felmerül, azt nem kívánja, abba nem nyugszik bele, hanem könnyelműen bízik a halálos eredmény elmaradásában.

Az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot megállapításánál, illetve annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre avagy bántalmazásra irányult-e: a külvilágban megnyilvánuló, és így megismerhető tárgyi (objektív) és alanyi (szubjektív) tényezőkből kell következtetni.

A sérülés helye és jellege már önmagában is következtetési alap lehet az elkövető szándékára. Az emberi testnek ugyanis vannak olyan részei mint például a fej, amely életfontosságú szervnek tekinthető.

A terhelt a sértett fején okozott rendkívül súlyos sérülést azáltal, hogy a hajas fejbőrt a fejtetőig hátrahúzta, illetve lefejtette. Azon túl, hogy ez a magatartás visszafordíthatatlan károsodást okozott a sértettnek, a terhelt azzal, hogy áldozatát ilyen állapotban magára hagyta, egyértelműen kinyilvánította azon szándékát, amely a sértett életének kioltására irányult.

Az emberölés materiális bűncselekmény, következésképpen az elkövető büntetőjogi felelősségének alapja a cselekmény és az eredmény - a sértett halála - közötti összefüggés.

Fennáll az okozati összefüggés az ölési szándékkal megvalósított tényállásszerű elkövetési magatartás és az eredmény - a halál - között, ha az elkövető tevékenysége indította el, vagy mozdította elő azt az okfolyamatot, amely szükségszerűen a halál bekövetkezéséhez vezetett.

Ez az okozati összefüggés akkor is megállapítható, ha a sértett halálát nem egy, hanem több, de a terhelt magatartásával összefüggésbe hozható körülmény okozta.

A terhelt két mozzanatos - pincébe lökés és skalpolás - cselekménye és az eredmény - a sértett halála - között sem más személynek, sem természeti erőnek, vagy a terhelten kívül eső egyéb körülménynek nem volt okozati szerepe.

A kifejtett indokoknak megfelelően a büntető anyagi jog szabályainak helyes alkalmazásával állapították meg az alapügyben eljáró bíróságok a terhelt bűnösségét emberölés büntetében.

Törvényes a cselekmény különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntetékénti minősítése is.

Elvileg és általánosságban helytálló a terhelt azon hivatkozása, hogy a halál után elkövetett bármely cselekmény kívül esik a büntetőjog keretein.

Jelen esetben azonban az irányadó tényállás - ellentétben a terhelt állításával - azt rögzítette, hogy a sértett a fejbőrének lefejtésekor még hörgő hangokat adott, és halála a terhelt távozása után kb. 20-30 perc elteltével következett be, következésképpen a hajas fejbőr átmetszésekor és hátrahúzásakor a sértett még életben volt.

Ez a körülmény viszont függetlenül attól, hogy a sértett a lezuhanást követő eszméletvesztése következtében esetleg már nem érzett fájdalmat, minden szempontból megalapozta a súlyosabb, a különös kegyetlenséggel elkövetés szerinti minősítést.

A Legfelsőbb Bíróság 15. számú irányelve értelmében a különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsősorban emberiességi, valamint erkölcsi szempontok a meghatározók.

A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagosat lényegesen meghaladó, rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával, vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghezvitt ölési cselekmények vonhatók.

Annak, hogy a sértett eszméletlensége folytán ténylegesen elviselt-

e fájdalomérzést, nincs szerepe, nincs különösebb jelentősége ugyanígy az elkövetés eszközének sem.

Meghatározó ugyanakkor az, hogy az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. Jelen esetben a teljes beszámítási képességgel rendelkező terhelt maradéktalanul tisztában volt azzal, hogy a sértett hajas fejbőrének lenyúzása az általános erkölcsi normák szerint is az emberi élet kioltásának olyan formája, amely egyben a sértett emberi mivoltának is durva megalázását jelenti.

A védő a nyilvános ülésen felülvizsgálati indítványát a Be. 416.§ (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással, a Be. 373.§ III/a) pontjára is kiterjesztette azzal, hogy az alapügyben eljáró elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, amelynek következtében az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A védő tényszerűen megjelölte az ítélet azon részeit, amelyek álláspontja szerint nem felelnek meg a Be. 258.§ (3) bekezdés a)-c) pontjaiban felsorolt követelményeknek.

A Kúria egyetértett a védő ezzel kapcsolatos kifogásaival és okfejtésével, hiszen az elsőfokú ítélet alapvető és elemi ítéletszerkesztési fogyatékoságokban szenved, sok helyen értelemzavaróan keverednek a bizonyítási eszközök felsorolása a bíróság bizonyítékokat mérlegelő és elemző megállapításaival. E kétségkívül súlyos hibák nem csupán az indokolásban, hanem a tényállásban is tetten érhetőek, megnehezítve az érthetőséget és áttekinthetőséget.

Nem fogadható el az az elsőfokú bíróság által alkalmazott megoldás, hogy az egyes szakértői vélemények leíró és véleményi részéből bizonyos ténymegállapításokat, feltevéseket, alternatív következtetéseket úgy emeljen be akár az ítéleti tényállásba, akár a bizonyítékok körébe, hogy azokról nem derül ki a bíróság álláspontja, véleménye.

A Be. 416.§ (1) bekezdés c) pontja, illetve a Be. 373.§ (1) bekezdés III. pontjának a) alpontja alapján felülvizsgálati ok, ha az eljáró bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Az indokolási kötelezettség megsértése azonban csak akkor eredményez feltétlen hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, hogy a bíróság mire alapozta döntését.

Jelen esetben azonban ez az ok - az ítéletszerkesztési hibák ellenére - nem áll fenn. Ezen eljárási ok kapcsán a felülvizsgálati eljárásban csupán az képezheti vizsgálat tárgyát, hogy a

megtámadott jogerős határozat indokolásában az eljáró bíróságok ellenőrizhető és elégséges módon számot adtak-e a tényállás megállapításához vezető, a Be. 78.§ (3) bekezdés szerinti értékelő tevékenységükről. Az alapügyben eljáró bíróságok a büntetőjogi főkérdések tekintetében ezen kötelezettségüknek eleget tettek, következésképpen ez okból az ítélet hatályon kívül helyezésére sem kerülhet sor.

A felülvizsgálati eljárásban anyagi jogszabálysértés hiányában a kétségtelenül súlyos, de a törvényes büntetési keretben kiszabott büntetés enyhítésére nincs lehetőség.

A Kúria a Be. 423.§ (5) bekezdésében írt felülvizsgálati kötelezettségének teljesítése során megállapította, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nem követtek el olyan abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést sem, amely a Be. 416.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálatot megalapozhatta volna.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Be. 426.§ alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat hatályában fenntartotta.

A fellebbezés és a felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 3.§-ának (4) bekezdésén, illetve 416.§-a (4) bekezdésének b) pontján, továbbá a 418.§-a (3) bekezdésén és a 421.§-ának (2)-(3) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2012. április 24.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Akác József s.k. bíró.

A kiadmány hiteléül:

írnok
MV